

Kokousaika	Keskiyö 16.8.2023 klo 18.00–20.01		
Kokouspaikka	Kosken TI kunnanvirasto (K) ja sähköinen toimintaympäristö (S)		
Saapuvilla olleet jäsenet		Läsnä	Poissa
Puheenjohtaja	Tapio Luhtala	K	
Varapuheenjohtaja	Laura Naire-Koivisto	S	
Jäsenet:	Valtteri Varjonen		X
	Katri Manner		X
	Jukka Leino	K	
	Maj-Len Heikka	S	
	Jarkko Kankare		X
	Elina Kylämäki	S	
Muut saapuvilla olleet			
Varajäsenet:	Eemeli Kulo		X
	Anu Laakso		X
	Joonas Rantala		X
	Riina Paju	K	
	Toni Tikkanen		X
	Taru Sahla		X
	Petri Prusila		X
	Eeva Sankari		X
Kunnanhallituksen puheenjohtaja	Heikki Pietilä		X
Kunnanhallituksen edustaja	Lassi Relander	K	
Nuorisovaltuuston edustaja	Alina Kupi	K	
Kunnanjohtaja	Henri Partanen	K	
Pöytäkirjanpitäjä	Helinä Mäkelä	K	
Muut läsnäolijat	Ida-Liisa Lepistö	K	
Laillisuus ja päätösvaltaisuus	§ 27		
Pöytäkirjan tarkastustapa	§ 28		
Asiat	§ 29–37		
Allekirjoitukset			
	Tapio Luhtala Puheenjohtaja		Helinä Mäkelä Pöytäkirjanpitäjä
Pöytäkirjan tarkastus	Tarkastusaika 18.8.2023		
Allekirjoitukset			
	Jukka Leino		Riina Paju
Pöytäkirjan nähtävänäolo	21.8.2023 kello 9.00–15.00		
Todistaa	Johtava ympäristönsuojelutarkastaja Helinä Mäkelä		

Käsiteltävät asiat

27 §	Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	109
28 §	Ympäristönsuojelulautakunnan pöytäkirjojen tarkastaminen.....	110
29 §	Ympäristönsuojelulautakunnan osavuosisikatsaus 1.4. – 30.6.2023	111
30 §	Ympäristönsuojelulautakunnan talousarvioesitys vuodelle 2024	112
31 §	Ympäristöluvan rauettaminen, [REDACTED] Pöytyä	113
32 §	Ympäristöluvan rauettaminen, [REDACTED] Pöytyä	116
33 §	Lausunto Vaasan hallinto-oikeuteen, Kolkkisten ampumarata.....	119
34 §	Vakuuden hyväksyminen, [REDACTED] Koski TI.....	127
35 §	Vakuuden palauttaminen, [REDACTED] Pöytyä.....	128
36 §	Ilmoitusasiat	129
37 §	Muut asiat	130
	Oikaisuvaatimus ja valitusosoitus.....	131

Liitteet ja oheismateriaalit

Liite 1.1	Ympäristönsuojelulautakunnan 2. neljänneksen osavuosisiraportti vuodelta 2023
Liite 1.2	Ympäristönsuojelulautakunnan 2. neljänneksen toteuma vuodelta 2023
Liite 2.1	Toiminnalliset tavoitteet
Liite 2.2	Talousarvioesitys
Liite 2.3	Kustannusten jako
Liite 3	[REDACTED] ilmoitus toiminnan lopettamisesta
Liite 4	[REDACTED] ilmoitus toiminnan lopettamisesta
Liite 5.1	Lausuntopyyntö valituksesta Vaasan hallinto-oikeudelle (dnro 238-045/2021)
Liite 5.2	Valitus Vaasan hallinto-oikeudelle (dnro 238-045/2021)
Liite 5.3	Valitus (korjattu) Vaasan hallinto-oikeudelle (dnro 238-045/2021)
Liite 6	Yhteenveto hyväksyttävästä vakuudesta
Liite 7	Yhteenveto palautettavasta vakuudesta
Liite 8	Ilmoitusasiat

**Oheisma-
teriaali**

Valtioneuvoston selvitys eduskunnalle Suomen ampumaratojen tilanteesta

27 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Johtavan ympäristönsuojelutarkastajan päätösesitys:

Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

Ympäristönsuojelulautakunnan päätös:

Todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

28 § Ympäristönsuojelulautakunnan pöytäkirjojen tarkastaminen

Kunnallislain 31 § 3 mom. mukaan pöytäkirja tarkastetaan toimitelimen päättämällä tavalla, jollei tarkastamisesta ole päätetty ohje- tai johtosäännössä.

Kosken TI kunnan hallintosäännön 18. luvun 25 §:n mukaan pöytäkirja tarkastetaan toimitelimen päättämällä tavalla. Pöytäkirja voidaan allekirjoittaa ja tarkastaa myös sähköisesti.

Vakiintuneen käytännön mukaan jokaisessa kokouksessa on valittu kaksi pöytäkirjan-tarkastajaa, jotka ovat tarkastaneet kokouksen pöytäkirjan erikseen sovittuna aikana. Ympäristönsuojelulautakunta on päättänyt, että pöytäkirja tehdään ja se tarkistetaan aina kokouksen yhteydessä.

Johtavan ympäristönsuojelutarkastajan päätösesitys:

Tämän kokouksen pöytäkirjantarkastajiksi ehdotetaan valittaviksi Elina Kylämäki ja Jarkko Kankare.

Sovitaan tarkastusaika kokouksessa, mikäli pöytäkirjan tarkastus ei onnistu kokouk-sen yhteydessä.

Ympäristönsuojelulautakunnan päätös:

Tämän kokouksen pöytäkirjantarkastajiksi valittiin Jukka Leino ja Riina Paju.

29 § Ympäristönsuojelulautakunnan osavuositarkastus 1.4. – 30.6.2023

Osavuositarkastukset laaditaan hallintokunnittain kunnanhallituksen aikaisemmin lähettämän osavuositarkastuksen laadintaohjeen ja oheismateriaalin mukaisesti. Hallintokuntien tulee raportoida kunnanhallitukselle talousarvion tehtävätason toteutuminen 31. maaliskuuta, 30. kesäkuuta sekä 30. syyskuuta toteutumien mukaan.

Ympäristönsuojelu on valmistellut ympäristönsuojelulautakunnan vuoden 2022 2. neljänneksen osavuositarkastuksen, joka on esityslistan liitteenä 1.1. ja toteuman, joka on esityslistan liitteenä 1.2.

Liite 1.1 Ympäristönsuojelulautakunnan 2. neljänneksen osavuositarkastus vuosi 2023

Liite 1.2 Ympäristönsuojelulautakunnan 2. neljänneksen toteuma vuosi 2023

Valmistelija: johtava ympäristönsuojelutarkastaja Helinä Mäkelä

Johtavan ympäristönsuojelutarkastajan päätösesitys:

Lautakunta antaa kunnanhallituksille toiminnastaan oheisten liitteiden 1.1–1.2 mukaisen 2. neljänneksen osavuositarkastuksen.

Ympäristönsuojelulautakunnan päätös:

Ympäristönsuojelulautakunta antaa kunnanhallituksille toiminnastaan oheisten liitteiden 1.1 ja 1.2 mukaisen 2. neljänneksen osavuositarkastuksen.

Ote pöytäkirjasta

Auran kunnanhallitus
Kosken TI kunnanhallitus
Marttilan kunnanhallitus
Pöytyän kunnanhallitus

30 § Ympäristönsuojelulautakunnan talousarvioesitys vuodelle 2024

Kosken TI kunnanhallitus on hyväksynyt taloussuunnitelman 2025–2026 ja talousarvion 2024 laadintaohjeet 26.6.2022 § 151.

Toiminnalliset tavoitteet ja talousarvioesitykset on pyydetty jättämään kunnanhallitukselle viimeistään 29.9.2023.

Liite 2.1 Toiminnalliset tavoitteet

Liite 2.2 Talousarvioesitys

Liite 2.3 Kustannusten jako

Johtavan ympäristönsuojelutarkastajan päätösesitys:

Lautakunta käsittelee talousarvioesitystä vuodelle 2024.

Lautakunta hyväksyy talousarvioesityksen vuodelle 2024.

Ympäristönsuojelulautakunnan päätös:

Lautakunta käsitteli talousarvioesityksen vuodelle 2024.

Lautakunta hyväksyi talousarvioesityksen vuodelle 2024.

Ote pöytäkirjasta

Auran kunta, kunnanhallitus

Kosken TI kunta, kunnanhallitus

Marttilan kunta, kunnanhallitus

Pöytyän kunta, kunnanhallitus

**31 § Päätös ympäristöluvan rauettamisesta, [REDACTED] Pöy-
tyä**

Asia

Lounais-Suomen ympäristökeskus on 3.12.2004 myöntänyt [REDACTED]
[REDACTED] ympäristöluvan 1999 lihasian eläinsuojalle.

Päätöksen saaja

[REDACTED]
[REDACTED]
21880 PÖYTYÄ

Laitos ja sen sijainti

Eläinsuoja on sijainnut Pöytyän kunnan Ojan kylässä tilalla [REDACTED]
[REDACTED] Pöytyä.

Ympäristöluvan raukeamisen peruste

Ympäristönsuojelulain 88 §:n 1 momentin 1. kohta.

Lupaviranomaisen toimivalta

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 27 §:n, 34 §:n ja liitteen 4 mukaisen toiminnan ja tämän johdosta myös ympäristönsuojelulain 88 §:n mukaisen luvan raukeamisen ratkaisee kunnan ympäristönsuojeluviranomainen eli Kosken TI ympäristönsuojelulautakunta.

Asian vireille tulo

Toiminnanharjoittajan toimittama ilmoitus on tullut vireille Kosken TI ympäristönsuojeluun 7.8.2023 (dnro 289–001/2023), jossa todetaan toiminnan loppuneen vuonna 2008. Ilmoituksessa pyydetään ympäristöluvan rauettamista, koska luvalla ei ole enää tarvetta.

Toimintaa koskevat luvat ja sopimukset

Toiminnalla on Pöytyän seudun kansanterveystyön kuntainliiton 2.9.1992 (29 §) myöntämä sijoituspaikkalupa.

Lounais-Suomen ympäristökeskus on 3.12.2004 myöntänyt [REDACTED]
[REDACTED] ympäristöluvan 1999 lihasian eläinsuojalle. Samalla lupa korvaa Pöytyän seudun kansanterveystyön kuntainliiton 2.9.1992 (29 §) myöntämän sijoituspaikkaluvan.

Toiminnalle myönnetyn luvan lupamääräyksessä 19 todetaan, että toiminnanharjoittajan on ilmoitettava lopettamisesta Lounais-Suomen ympäristökeskulle, jotta voidaan varmistaa, että tuotannosta aiheutuneet mahdolliset ympäristöriskit ja varastoidut jätteet on poistettu oikeaoppisesti.

Ympäristönsuojelulain muutoksen (1166/2018) myötä [REDACTED]
ympäristöluvan valvontavastuu siirtyi Kosken TI ympäristönsuojeluun ja näin ollen myös toiminnan lopettamisesta tulee ilmoittaa Kosken TI ympäristönsuojeluun.

Toiminnan tämänhetkinen tilanne

Toiminnanharjoittajaan on oltu yhteydessä 17.7.2023 ympäristöluvan rauettamiseen liittyen. 5 vuotta ilman toimintaa pidetään ympäristöluvan rauetuksen takarajana. Toiminnanharjoittaja on toimittanut 7.8.2023 postitse ilmoituksen toiminnan lopettamisesta (dnro 289–001/2023). Toiminta on lopetettu vuonna 2008, jolloin viimeiset siat ovat lähteneet ja lietesäiliöt pesty sekä tyhjennetty. Eläinsuojan toiminta-alue on myyty vuonna 2021. Tila toimii nykyään varastona.

Liite 3 [REDACTED] ilmoitus toiminnan lopettamisesta

ILMOITUKSEN KÄSITTELY

Ilmoituksesta tiedottaminen

Koska asia ei vaikuta muuhun kuin hakijan oikeuteen tai etuun, tiedottamista ei tarvita. (YSL 96 § 1 mom., 4. kohta)

Tarkastukset ja selvitykset

Toiminnanharjoittajaan on oltu yhteydessä ELY-keskuksen osalta tammikuussa vuonna 2019 ja Kosken TI ympäristönsuojelun osalta 17.7.2023.

Lausunnot

Asiasta ei ole pyydetty lausuntoja.

Valmistelija: ympäristönsuojelun kesäharjoittelija Ida-Liisa Lepistö

Johtavan ympäristönsuojelutarkastajan päätösesitys:

Lounais-Suomen ympäristökeskuksen 3.12.2004 [REDACTED]
myöntämä ympäristölupa raukeaa.

Päätöksen perustelut

Ympäristönsuojelulain 88 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan lupaviranomainen voi päättää, että lupa raukeaa, jos toiminnanharjoittaja ilmoittaa, että toiminta on lopetettu. Ympäristönsuojelulain 94 §:n mukaan luvanvaraisen toiminnan päätyttyä toimintaa harjoittanut vastaa edelleen lupamääräysten tai valtioneuvoston asetuksella säädetyn yksilöidyn veloitteen mukaisesti tarvittavista toimista pilaantumisen ehkäisemiseksi sekä toiminnan vaikutusten selvittämisestä ja tarkkailusta. Jos ympäristölupa ei sisällä riittäviä määräyksiä toiminnan lopettamisen varalta, lupaviranomaisen on annettava tätä tarkoittavat määräykset.

Toiminnanharjoittaja on ilmoittanut, että toiminta on lopetettu eikä alueella ole enää toimintaan liittyviä koneita tai rakenteita. Toiminnanharjoittaja on tehnyt tarvittavat toimet toiminnan lopettamiseksi. Päätöksessä ympäristöluvan rauettamisesta ei ole tarvetta antaa toiminnan lopettamista koskevia määräyksiä.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Päätöstä noudatetaan, kun se on saanut lainvoiman.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET JA SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki (527/2014): 27 §, 88 §, 94 §, 96 §, 190 § ja 191 § sekä liite 1

Kosken TI ympäristönsuojelulautakunnan maksutaksa

Käsittelymaksu ja sen määräytyminen

Ympäristönsuojelulain 88 §:n mukaisesta ympäristöluvan raukeamispäätöksen käsittelystä peritään Kosken TI kunnanvaltuuston 18.2.2019 hyväksymän Kosken TI ympäristönsuojelulautakunnan maksutaksan mukainen **100 €**:n maksu.

Ympäristönsuojelulautakunnan päätös:

Ympäristönsuojelulautakunta päätti päätösesityksen mukaisesti.

Päätöksen antaminen

Päätös annetaan julkipanon jälkeen. Antopäivä 21.8.2023. Päätöksestä kuulutetaan Kosken TI kunnan internetsivuilla ympäristönsuojeluviranomaisen sähköisellä ilmoitustaululla.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta. Valitusaika päättyy 28.9.2023.

Jäljennös päätöksestä

Toiminnanharjoittaja
Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Pöytyän kunta, kunnanhallitus
Ympäristönsuojelun sähköinen ilmoitustaulu (Kosken TI kunnan internetsivut)

Ilmoittaminen kunnan ilmoitustaululla, internetissä ja lehdessä

Ympäristönsuojelun sähköinen ilmoitustaulu (Kosken TI kunnan internetsivut)
Pöytyän kunnan internetsivut

32 § Päätös ympäristöluvan rauettamisesta, [REDACTED] Pöytyä

Asia

Pöytyän kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöjaosto on 25.1.2006 § 4 myöntänyt [REDACTED] ympäristöluvan 12 540 munituskanan ja 9 800 kananuorikon eläinsuojille. Pöytyän ktky:n ympäristöjaosto on 26.11.2008 § 64 tehnyt päätöksen, että toiminnan laajeneminen siten, että munituskanoja tulee 16 218 kappaletta lisää, ei vaadi uutta ympäristölupaa. Luvan mukainen kokonaiseläinmäärä on 28 758 munituskanaa ja 9800 kananuorikkoa. Nykyinen toiminnanharjoittaja on [REDACTED]

Päätöksen saaja

[REDACTED]
[REDACTED]
25500 PERNIÖ

Laitos ja sen sijainti

Eläinsuoja sijaitsee Pöytyän kunnassa osoitteessa [REDACTED] Karhunojan kylässä kiinteistöllä [REDACTED] ja Kyrön kylässä kiinteistöllä [REDACTED]
[REDACTED]

Ympäristöluvan raukeamisen peruste

Ympäristönsuojelulain 88 §:n 1 momentin 1. kohta.

Lupaviranomaisen toimivalta

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 27 §:n, 34 §:n ja liitteen 4 mukaisen toiminnan ja tämän johdosta myös ympäristönsuojelulain 88 §:n mukaisen luvan raukeamisen ratkaisee kunnan ympäristönsuojeluviranomainen eli Kosken TI ympäristönsuojelulautakunta.

Asian vireille tulo

Toiminnanharjoittaja on 20.6.2023 toimittanut ilmoituksen (dnro 227-001/2023), jossa todetaan toiminnan loppuneen vuonna 2022. Ilmoituksessa pyydetään ympäristöluvan rauettamista, koska luvalla ei ole enää tarvetta. Kiinteistöiltä on purettu kananmunantuotantoon sekä kanojen kasvatukseen liittyvät laitteistot ja siivottu sekä tyhjennetty rakennuksia niin, että ne ovat siirtyneet varasto- ja konehallikäyttöön.

Toimintaa koskevat luvat ja sopimukset

Pöytyän kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöjaosto on 25.1.2006 § 4 myöntänyt [REDACTED] ympäristöluvan 12 540 munituskanan ja 9 800 kananuorikon eläinsuojille. Pöytyän ktky:n ympäristöjaosto on 26.11.2008 § 64 tehnyt päätöksen, että toiminnan laajeneminen siten, että munituskanoja tulee 16 218 kappaletta lisää, ei vaadi uutta ympäristölupaa. Luvan mukainen kokonaiseläinmäärä on 28 758 munituskanaa ja 9800 kananuorikkoa. Nykyinen toiminnanharjoittaja on [REDACTED]

Toiminnalle myönnetyn luvan lupamääräyksessä 11 todetaan, että toiminnanharjoittajan on ilmoitettava lopettamisesta Pöytyän kunnan ympäristöviranomaiselle, jotta voidaan varmistaa, että tuotannosta aiheutuneet mahdolliset ympäristöriskit ja varastoidut jätteet on poistettu oikeaoppisesti.

Toiminnan tämänhetkinen tilanne

Toiminnanharjoittaja on toimittanut 20.6.2023 sähköpostitse ilmoituksen toiminnan lopettamisesta (dnro 227-001/2023). Toiminta on lopetettu kesäkuussa 2022, jonka jälkeen kiinteistöiltä on purettu kananmunantuotantoon sekä kanojen kasvatukseen liittyvät laitteistot ja siivottu sekä tyhjennetty rakennuksia niin, että ne ovat siirtyneet varasto- ja konehallikäyttöön. Tila toimii nykyään kasvinviljelytilana.

Liite 4 [REDACTED] ilmoitus toiminnan lopettamisesta

ILMOITUKSEN KÄSITTELY

Ilmoituksesta tiedottaminen

Koska asia ei vaikuta muuhun kuin hakijan oikeuteen tai etuun, tiedottamista ei tarvita. (YSL 96 § 1 mom., 4. kohta)

Tarkastukset ja selvitykset

Kohteessa on käyty tarkastuksella 1.2.2018. Toiminnanharjoittajaan on oltu puhelimitse yhteydessä 17. 12. 2021 ja 1.6. sekä 14.6.2023.

Lausunnot

Asiasta ei ole pyydetty lausuntoja.

Valmistelija: johtava ympäristönsuojelutarkastaja Helinä Mäkelä

Johtavan ympäristönsuojelutarkastajan päätösesitys:

Pöytyän kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöjaoston 25.1.2006 § 4 [REDACTED] myöntämä ympäristölupa raukeaa.

Päätöksen perustelut

Ympäristönsuojelulain 88 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan lupaviranomainen voi päättää, että lupa raukeaa, jos toiminnanharjoittaja ilmoittaa, että toiminta on lopetettu. Ympäristönsuojelulain 94 §:n mukaan luvanvaraisen toiminnan päätyttyä toimintaa harjoittanut vastaa edelleen lupamääräysten tai valtioneuvoston asetuksella säädetyn yksilöidyn veloitteen mukaisesti tarvittavista toimista pilaantumisen ehkäisemiseksi sekä toiminnan vaikutusten selvittämisestä ja tarkkailusta. Jos ympäristölupa ei sisällä riittäviä määräyksiä toiminnan lopettamisen varalta, lupaviranomaisen on annettava tätä tarkoittavat määräykset.

Toiminnanharjoittaja on ilmoittanut, että toiminta on lopetettu eikä alueella ole enää toimintaan liittyviä koneita tai rakenteita. Samoin jätteet on hävitetty asianmukaisesti. Toiminnanharjoittaja on tehnyt tarvittavat toimet toiminnan lopettamiseksi. Päätöksessä ympäristöluvan rauettamisesta ei ole tarvetta antaa toiminnan lopettamista koskevia määräyksiä.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Päätöstä noudatetaan, kun se on saanut lainvoiman.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET JA SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki (527/2014): 27, 88, 94, 96, 190 ja 191 § sekä liite 1
Kosken TI ympäristönsuojelulautakunnan maksutaksa

Käsittelymaksu ja sen määräytyminen

Ympäristönsuojelulain 88 §:n mukaisesta ympäristöluvan raukeamispäätöksen käsittelystä peritään Kosken TI kunnanvaltuuston 18.2.2019 hyväksymän Kosken TI ympäristönsuojelulautakunnan maksutaksan mukainen 100 €:n maksu.

Ympäristönsuojelulautakunnan päätös:

Ympäristönsuojelulautakunta päätti päätösesityksen mukaisesti.

Päätöksen antaminen

Päätös annetaan julkipanon jälkeen. Antopäivä 21.8.2023. Päätöksestä kuulutetaan Kosken TI kunnan internetsivuilla ympäristönsuojeluviranomaisen sähköisellä ilmoitustaululla.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta. Valitusaika päättyy 28.9.2023.

Jäljennös päätöksestä

Toiminnanharjoittaja
Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Pöytyän kunta, kunnanhallitus
Ympäristönsuojelun sähköinen ilmoitustaulu (Kosken TI kunnan internetsivut)

Ilmoittaminen kunnan ilmoitustaululla, internetissä ja lehdessä

Ympäristönsuojelun sähköinen ilmoitustaulu (Kosken TI kunnan internetsivut)
Pöytyän kunnan internetsivut

33 § Lausunto Vaasan hallinto-oikeudelle, valitus Kolkkisten ampumaradan ympäristöluvasta, Pöytyä**Lausuntopyyntö**

Vaasan hallinto-oikeus on pyytänyt Kosken TI ympäristönsuojelulautakunnalta lausuntoa valituksesta, joka liittyy lautakunnan 12.4.2023 § 17 antamaan Pöytyän seudun riistanhoitoyhdistyksen, Pöytyän Seudun Reserviläiset ry:n ja Kyrön Seudun Reserviupseerit ry:n ampumaradan ympäristölupapäätökseen.

Asia

Kosken TI ympäristönsuojelulautakunta on 12.4.2023 § 17 myöntänyt ympäristöluvan Pöytyän seudun riistanhoitoyhdistyksen, Pöytyän Seudun Reserviläiset ry:n ja Kyrön Seudun Reserviupseerit ry:n Kolkkisten ampumaradalle kiinteistölle Kyöstilä 636–414–1–107.

Lupapäätöksestä on valitettu Vaasan hallinto-oikeuteen, joka pyytää Kosken TI ympäristönsuojelulautakunnalta asiassa lausuntoa 31.8.2023 mennessä.

Valitus

Valituksessa vaaditaan ensisijaisesti ympäristölupapäätöksen kumoamista. Toissijaisesti vaaditaan, että lupaan lisätään valituksessa annetut rajoitukset / annetaan niitä koskevat lupamääräykset.

Valituksen mukaan ympäristöluvassa toiminnalle myönnetyt toiminta-ajat ovat liian pitkät ja radalla ammutaan usealla eri aseella samanaikaisesti. Valituksessa viitataan siihen, että valtioneuvoston päätöksen (53/1997) mukaiset melurajat on ylitetty jo pitkään. Ampumaratatoiminta on alkanut pienimuotoisena vuonna 1963 ja ensimmäinen maanvuokrasopimus ampumaratatoiminnalle on tehty vuonna 1982 ja seuraava 1989 sukupolvenvaihdoksen jälkeen, molemmat pituudeltaan 50 vuotta. Valittajien mukaan lupaa laajemmalle toiminnalle ei enää kysytty naapureilta.

Valituksen mukaan kiinteistön Mäntymäki omistaja on valittanut ampumaradan melusta laajamittaisemman ampumaratatoiminnan alettua 1980-luvulla noin kymmenen vuoden ajan, mutta valituksen mukaan toiminnanharjoittaja ei huomionnut valituksia eikä Pöytyän kunnan mukaan ollut lainsäädännöllisiä keinoja meluhaitan vähentämiseen.

Valituksen mukaan radalla ei tulisi olla pidempiä toiminta-aikoja kuin mitä Karinaisten Kytät ry:n ampumaradalla on. Lisäksi kesällä tulisi olla heinäkuu täysin meluvapaata, sillä valituksen mukaan huomioon ei ole otettu myöskään sitä, että ampumaradan melu heikentää lähialueen asukkaiden ja loma-asukkaiden asumisviihtyvyyttä, koska ampumaratojen aiheuttama meluhaitta on suurinta kesäisin. Valituksen mukaan Kolkkisten ampumaradan läheisyydessä on huomattavasti enemmän sekä vakituista että vapaaajan asutusta kuin Karinaisten Kytät ry:n ampumaradan läheisyydessä.

Valituksen mukaan aukioloajoissa olisi tullut asettaa selkeät rajat, millä aseilla saa ampua ja mihin aikaan. Päällekkäistä ammuntaa eri aseilla ei olisi tullut sallia. Valituksen mukaan toiminnanharjoittaja on ilmoittanut ympäristönsuojeluun, ettei eri radoilla ammuta samanaikaisesti. Kiinteistön Mäntymäki omistajan mukaan häiritsevintä meluhaittaa aiheuttaa nimenomaan se, kun eri radoilla ammutaan samanaikaisesti. Valituksessa pyydetään mm. SRA-ammuntojen kieltämistä ympäristöluvassa.

Valituksen mukaan edes ampumakatosten parantamisen jälkeen kiinteistön Mäntymäki enimmäismelu ei meluselvityksen mukaan alita VNp 53/1997 enimmäismelutasoja haulikon ja luodikon 75 m ja 100 m radoilla. Kiinteistöllä Mäntymäki melutaso ylittyy nykyisin jopa 11–13 dB yksittäisten lajiratojen osalta.

Valituksen mukaan toimenpiteille, joita on edellytetty melutasojen laskemiseksi, on myönnetty liian pitkät toteutusajat. Toimenpiteiden toteutusaika pitäisi lyhentää nykyisen luvan 31.3.2025 → edellisen luvan 9.11.2024.

Valituksen mukaan toiminnanharjoittaja tulee velvoittaa teettämään melumittaukset. Melua koskeva lupamääräys tulee yksilöidä siten, että melutaso ei saa ylittää A painotettuna enimmäistasona impulssiaikavakiota (L_{Amax}). Mittaukset tulisi tehdä ennen kuin toimintaa voidaan jatkaa. Melua koskevan lupamääräyksen tulee olla velvoittava eli melut eivät saa ylittää VNp 53/1997:n mukaisia melutasoja.

Valituksen mukaan toimintaa on harjoitettu vuokratun alueen ulkopuolella: vuokrattu alue on 2 ha ja toiminnanharjoittaja ilmoittaa hakemuksessaan alueen kooksi 6,36 ha. Toiminnanharjoittaja tulee velvoittaa selvittämään toimintansa jo aiheuttama maaperän pilaantuminen ja lupamääräyksiin tulee varmistaa, että pilaantuneet maa-alueet kunnostetaan 31.12.2024 mennessä. Myös toiminnan loppumista koskevaan puhdistamisveloitteeseen tulee asettaa määräaika, johon mennessä toimet tulee olla toteutettu esim. vuosi toiminnan päättymisen jälkeen alue tulee olla puhdistettu.

Valituksen mukaan ennen toiminnan jatkamista / luvan mukaisen toiminnan aloittamista toiminnanharjoittajan tulee asettaa merkittävä vakuus toimintansa aiheuttamien vahinkojen korjaamiseksi ja ympäristön ennallistamiseksi.

Valituksen mukaan toiminnanharjoittajan tulee selvittää olemassa olevan toiminnan aiheuttamat pinta- ja pohjavesimuutokset sekä seuraamaan jatkossa pinta- ja pohjaveden laatua. Lisäksi toiminnanharjoittajan tulee selvittää ja tutkituttaa lähimpänä sijaitsevan naapurin rengaskaivon veden laatu sekä laatia tutkimussuunnitelma toiminnan aiheuttamien haittojen tunnistamiseksi ja niiden seuraamiseksi.

Lupamääräyksiin tulee varmistaa, että toimintaa voidaan harjoittaa vasta sen jälkeen, kun kaikki haitallisten vaikutusten vähentämistoimenpiteet on kokonaisuudessaan toteutettu.

Lupamääräystä 6 (*Haulien leviäminen naapurikiinteistön puolelle ilman maanomistajan suostumusta loukkaa yksityistä etua ja se voi aiheuttaa maaperän, pohjavesien tai pintavesien pilaantumista. Sen vuoksi on annettu määräys, että haulien putoamisen tulee tapahtua omalle maalle tai omassa hallinnassa olevalle maalle*). Tulee laajentaa koskemaan kaikkia harjoitetun toiminnan panoksia sekä kiekkoja. Kaikki toiminta tulee suunnitella siten, että panokset eivätkä kiekot leviä toiminnanharjoittajien käytössä olevan alueen ulkopuolelle.

Lupamääräykseen 10 (*Määräyksellä vähennetään maaperän ja pohja- ja pintavesien pilaantumisriskiä. Kun taustavallia uudistetaan tai parannetaan, on samalla tarpeellista poistaa siihen kertyneet luodit. Vähentämällä haitallisten aineiden kertymistä rakenteisiin voidaan pienentää riskiä, että aineita kulkeutuu maaperään ja edelleen pinta- tai pohjaveteen. Kuormitusta voidaan vähentää poistamalla taustavalliin päätyneet luodit säännöllisesti. Luotien poistaminen voidaan toteuttaa seulomalla iskemäkohtien maa-aines tai vaihtamalla maa-aines kokonaan. Poistoväli riippuu laukausmääristä ja taustavallin ominaisuuksista. Hiekkaisen taustavallin, kun olosuhteet ovat kuivat, sopiva kunnostusväli olisi 10 000 laukausta/ ampumapaikka tai 3–5 vuotta. Myös taustavallin muun kunnostuksen yhteydessä luotien poistaminen on suositeltavaa*) pitää asettaa joko aika- tai laukausrajat luotien poistamiseen taustavalleista.

Liite 5.1 Lausuntopyyntö valituksesta Vaasan hallinto-oikeudelle
Liite 5.2 Valitus Vaasan hallinto-oikeudelle (dnro 238-045/2021)

Liite 5.3 Valitus (korjattu) Vaasan hallinto-oikeudelle (dnro 238-045/2021)

Valmistelija: johtava ympäristönsuojelutarkastaja Helinä Mäkelä

Johtavan ympäristönsuojelutarkastajan päätösesitys:

Ympäristönsuojelulautakunta toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Valituksessa on useasti viitattu, että *valtioneuvoston päätöksessä ampumaratojen aiheuttaman melutason ohjearvoista 53/1997 § 2* annetut melutason ohjearvot olisivat suoraan sitovia melurajoja. Todetaan, että asetuksessa annetut melutasot eri alueille ovat ohjearvoja eivätkä siten ympäristölupamenettelyssä oikeudellisesti sitovia. Ohjearvon ylittyminen ei aina osoita melutasoa, josta aiheutuisi kohtuutonta viihtyisyyden alenemista tai terveyshaittaa.

Valituksessa viitataan siihen, että toiminnasta on valitettu 1980–90-luvuilla ja laajemmalle toiminnalle ei ole enää kysytty lupaa naapureilta. Maanvuokrasopimus ampumaratatoiminnalle on tehty vuonna 1982 ja uudelleen vuonna 1989. Kosken TI ympäristönsuojelulautakunta on alueellisena ympäristönsuojeluviranomaisena hoitanut myös Pöytyän kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviä vuodesta 2009 lähtien. Tänä aikana (pois lukien ympäristöluvan anomisesta aiheutuneet valitukset) Kolkkiesten ampumaradan toiminnasta aiheutuvasta melusta ei ole kertaakaan valitettu Kosken TI ympäristönsuojeluun tai että ympäristönsuojeluun olisi tullut tietoa jonnekin muualle tehdyistä valituksista. Nykyinen valvonta- ja lupaviranomainen ei ota kantaa siihen, miten mahdollista valitusasiaa tai lupa-asiaa on käsitelty toisen viranomaisen toimesta vuosikymmeniä sitten.

Valituksessa tuodaan esille, että toiminnanharjoittaja on käyttänyt alueenaan isompaa aluetta kuin sille on vuokrattuna. Varsinaiset radat sijaitsevat vuokratulla 2 ha:n alueella, mutta haulit ja kiekot ovat levinneet alueen ulkopuolelle. Toiminnanharjoittaja on ilmoittanut olevansa valmis vuokraamaan tai ostamaan koko ilmoittamansa 6,36 ha alueen sen omistajalta (yksi valittajista), mutta yksimielisyyteen asiasta ei ole vielä päästy. Ympäristöluvan määräyksessä 6 edellytetään, että *'Haulikkoradan haulien putoaminen tulee tapahtua toiminnanharjoittajan hallinnassa olevalle maa-alueelle.'*

Valituksessa viitataan siihen, että ampumaradan toiminta-aikojen ei tulisi olla pidempiä kuin Karinaisten Kytät ry:n ampumaradan toiminta-ajat. Todetaan, että kunkin toiminnan toiminta-ajat harkitaan tapauskohtaisesti eikä toiminta-aikoja voida suoraan päättää lähialueella olevan samankaltaisen toiminnan toiminta-aikojen perusteella. Ampumaradat sijaitsevat noin 10 km etäisyydellä toisistaan, joten ympäristön olosuhteet eivät ole kohteissa samanlaiset.

Valituksessa on edellytetty, että ampumaradalla ei saisi olla ammuttomuutta heinäkuussa eikä ammutta yleisesti saa olla klo 20 jälkeen. Valituksen alaisessa luvassa hirvikiväärillä ja luodikolla ei saa ampua ennen melutorjuntatoimenpiteiden valmistumista juhannusaatosta heinäkuun loppuun välisenä aikana ja sen jälkeen on koko heinäkuun ammuttakielto. Haulikolla ammuttakielto on juhannusaatosta heinäkuun loppuun. Pienoiskivääri-, pienoishirvi- ja pistooliradoilla ei saa ampua 1.7.–15.7. välisenä aikana. Minään vuoden päivänä ei saa ampua millään aseella klo 20 jälkeen.

Valituksessa on myös viitattu siihen, että toiminnanharjoittaja on antanut tiedon, ettei radoilla ammuta samanaikaisesti, mutta sitä kuitenkin tapahtuu ja etenkin SRA-tyyppinen ammunta aiheuttaa meluongelmia. Laajemmat aukioloajat mahdollistavat eri aikaisen ratojen käytön paremmin kuin suppeat. Joskus on kuitenkin mahdollista, että radoilla on useampi ampuja. Ratojen yhtäaikaisesta käytöstä on

ympäristönsuojeluviranomaisella tiedossa se, että turvallisuusnäkökohtien vuoksi pienoishirvirataa ja haulikkorataa ei voida käyttää yhtä aikaa. SRA-tyyppisen ammunnan kieltäminen ei kuulu ympäristölupaun. Toiminnanharjoittaja on itse kieltänyt yli 0.32 kaliiberisten aseiden käytön radalla sekä myös SRA-ammunnan, johon rata ei edes sovellu kovin hyvin.

Valituksessa on viitattu myös siihen, että melutason ohjearvot eivät täyty edes tehtävien ampumakatosten parantamisen jälkeen. Ympäristöministeriön julkaisussa ”*Paras käytökelpoinen tekniikka – ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinta*” on suositus ampumaradan meluntorjunnan tarpeen arviointimenettelyksi. Kyseisen ohjeen ja Kolkkisten ampumaradan ympäristömeluselvityksen (HMMT Partners Oy) perusteella kyseisellä ampumaradalla on tehtävä meluntorjuntatoimenpiteitä, mutta suurilta osin vakituiset ja vapaa-ajan asunnot sijoittuvat sellaiselle alueelle, jossa ohjeen mukaan meluntorjunta voidaan tehdä siten, että meluntorjuntarakenteet mitoitetaan niin, että äänitaso ei ylitä ympäristöluvassa annettua tavoite- tai raja-arvoa ja/tai melukuormitusta vähennetään käyttöaikojen avulla. Toiminnanharjoittajalta on edellytetty hirvi-/luodikkoradan ampumakatosten melusuojausten parantamista 31.3.2025 mennessä, jonka loppupäiväksi valittajat haluavat 9.11.2024. Talvisin radalla on lähinnä vain satunnaisia kohdistuslaukauksia, jotka eivät suuria häiriötä aiheuta. Muutaman kuukauden pidennys taas auttaa toiminnanharjoittajaa saamaan suojaukset kunnolla tehtyä. Meluselvityksen perusteella näiden muutostöiden jälkeen hirvi-/luodikkoradan melu ylittää asumiseen käytettävien alueiden ohjearvon (65 dB) kiinteistöllä Mäntymäki, jossa ylitys on 2–3 dB, ja loma-asumiseen käytettävien alueiden ohjearvon (60 dB) kohteessa Isosuontie 161, jossa ylitys on 1 dB. Katoksiin tehtävien muutostöiden jälkeen ohjearvojen ylitysten on katsottu olevan niin vähäiset sekä lisäksi tarvittavien meluntorjuntatoimenpiteiden niin massiivisia, että ympäristöluvan toiminta-aikarajoitusten on katsottu olevan riittäviä, jotta päästään riittävään melukuormituksen vähentämiseen. Lisäksi todetaan, että melumallinnusten tarkoituksena on tuottaa pitkän ajan melutilannetta edustava tulos ja malli on muodostettu siten, että tulos vastaa melun leviämistä suosivia sääolosuhteita suhteessa jokaiseen häiriintyvään kohteeseen. Siten mallinnus ei kuvaa todellista, jatkuvaa tilannetta.

Haulikkoradan osalta melukuormitusta on vähennetty rajoittamalla käyttöaikoja rajusti. Toimintaa ohjaavat määräykset, kuten toiminta-aikarajaukset, ovat ympäristön kannalta parhaita käytäntöjä (BEP). Haulikkoradallekin toiminnanharjoittaja mietti ja mallinsi erilaisia ääniaitavaihtoehtoja, mutta ne aiheuttivat enemmän ongelmia kuin ratkaisuja kaiun kautta, koska häiriintyvät kohteet ovat sijoittuneet eri puolille rataa (tässä huomioitiin erityisesti myös valittajien edelleen rakentamatta olevat tontit). Maavallien rakentaminen on aivan liian kallis ratkaisu haulikon laukausmäärään suhteutettuna.

Toiminta alueella on vakiintunutta ja Varsinais-Suomen maakuntakaavassa alue on merkitty merkinnällä ea 214, erityistoimintojen alue, toimintana ampumarata-alue. Muutoin lähialue on maakuntakaavassa maa- ja metsätalousvaltaista aluetta. Asutuksen tai vapaa-ajan asuntojen määrän ei voida katsoa olevan huomattavan suuri. Edellä esitettyjen seikkojen perusteella ei ole katsottu tarpeelliseksi rajoittaa tiettyjen aseiden tai ratojen käyttöä enemmän kuin mitä ympäristöluvan lupamääräyksissä 1-3 on tehty.

Ampumataitoa tulee harjoitella ja ylläpitää metsästyskauden ulkopuolella muutoinkin kuin merkkisuorituksen verran. Lisäksi todettakoon, että osan ampumakokeen edellyttävien lajien metsästys on mahdollista aloittaa jo elokuussa. Ammunta on myös harrastus- ja kilpailutoimintaa. Toiminnanharjoittajan mukaan radan käyttö painottuu touko-syyskuulle ja muina aikoina käyttö on vähäistä ja pääasiassa kohdistuslaukauksia. Lisäksi talvikautena myös pimeys rajoittaa radan käyttöä. Näin ollen hiljaista aikaa tulee joka tapauksessa.

Valituksen alaisessa ympäristölupapäätöksessä toiminnan toiminta-aikoja on rajattu lupamääräyksissä 1–3. Jo ympäristölupahakemukseen toiminnanharjoittaja on supistanut toiminta-aikoja siihen nähden, mitkä ne ovat olleet ennen ympäristöluvan hakemista. Lisäksi ympäristöluvan lupamääräyksissä 1–3 on toiminta-aikoja edelleen supistettu verrattuna toiminnanharjoittajan esitykseen ja edelliseen lupaan. Lisäksi arki- ja juhlapyhinä ammunta on ympäristöluvan lupamääräyksessä 3 kielletty kokonaan. Hirvi-/luodikkoradan ampumakatosten melusuojausten parantamiselle annetun siirtymäajan ajaksi on toiminta-aikoja rajoitettu lupamääräyksessä 2a. Toiminta-aikoja on siten toiminnanharjoittajan esityksestä ja lupamääräyksillä rajoitettu ennen lupaa olleeseen tilanteeseen enemmän kuin muutamia tunteja/päivä.

Lupahakemuksessa toiminnanharjoittaja haki lupaa 50 000 laukaukselle, koska kiinnostus etenkin pienoispistooliammuntaan on kasvanut. Jotta toiminta ei kasvaisi niin rajusti, ympäristönsuojelu rajoitti määrän 40 000 laukaukseen, joista todellinen lisäys kohdistuu 'hiljaisempiin' aseisiin, kuten pistoolit, pienoiskivääri ja pienoishirvi. Näiden laukausmäärä kohoaa noin 183 %, kun taas haulikon, hirvikiväärin ja luodikon laukausmäärät laskevat 2,6 % vuodesta 2022. Valittajien mainitsema maanpuolustustoiminnan laajeneminen ja sille, että tilat ja mahdollisuudet tälle järjestää Puolustusvoimat, ei tällä hetkellä toteudu eikä tule toteutumaan vielä pitkään aikaan. Valtioneuvoston selvitys eduskunnalle Suomen ampumaratojen tilanteesta VN/23649/2022: *'Kasvanut reservin harjoitustoiminta on kasvattanut merkittävästi Puolustusvoimien ampumaratojen käyttöastetta, jolloin maanpuolustusjärjestöjen käyttömahdollisuudet ovat supistuneet. Reservin harjoitustoimintaa tullaan tulevana vuosina jatkamaan samalla korkealla tasolla kuin tänä vuonna. Ampumaradoilla on myös suuri merkitys poliisin, Rajavartiolaitoksen ja muiden turvallisuusviranomaisten sisäiselle lakisääteiselle koulutustoiminnalle. Viranomaisilla ja esimerkiksi metsästäjillä on lakiin perustuvia ammuntaa koskevia koulutustarpeita ja tasokokeita, joiden suorittamisen edellytyksenä on riittävien harjoitteluun soveltuvien ampumaratojen kapasiteetin turvaaminen. Esim. poliisi on tehnyt sopimukset riistanhoitoyhdistysten kanssa suurriistavirka-avun (SRVA) antamisesta liikenteessä loukkaantuneiden eläinten jäljittämiseksi ja lopettamiseksi eläinten kärsimyksen välttämiseksi ja liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Puolustusvoimien ratojen lisäksi muilla viranomaisilla on rajoitettu määrä suljettuja, kyseisen viranomaisen käytössä olevia ampumaratoja. Nämä radat ovat monesti esimerkiksi poliisin sisätiloihin sijoitettuja ampumaratoja, joilla ei voida harjoitella kaikilla poliisin käytössä olevilla aseilla. Tästä johtuen poliisi käyttää harjoittelussaan merkittävästi yksityisten tahojen omistamia ja ylläpitämiä ampumaratoja sekä Puolustusvoimien ampumaratoja.'* Näiden asioiden lisäksi on huomioitava, että ampuminen on myös urheilulaji tai oikeastaan useita urheilulajeja, joita on pystyttävä harjoittelemaan. *'Kattava ja hyvin hoidettu ampumarataverkosto mahdollistaa monipuolisen ampumaurheilun harrastamisen sekä tavoitteellisen harjoittelun ja kilpaurheilun.'* (VN/23649/2022)

Liittyen vaatimukseen, että toiminnan tulisi täyttää VNp 53/1997 mukaiset melutason ohjeavot todetaan, että ympäristöluvan lupamääräyksessä 7 kyseiset ohjeavot on esitetty tavoitteellisena pyrkimyksenä toiminnanharjoittajalle. Lupamääräyksen perusteluissa ja edellä aiemmin esitetyn mukaisesti katsotaan, että toimittaessa ympäristöluvan määräysten mukaisesti, ovat ratkaisut parhaan käyttökelpoisen tekniikan periaatteen ja ympäristön kannalta parhaan käytännön mukaisia kyseisessä kohteessa. Liittyen valituksessa vaadittuun äänenvaimentimien käyttöön, on ympäristöluvan lupamääräyksessä 7 kirjattu, että aseissa tulee mahdollisuuksien mukaan käyttää äänenvaimentimia, jos se on teknisesti mahdollista. Toiminnanharjoittajan mukaan myös radalla suositellaan äänenvaimentimien käyttöä niillä aseilla, joilla se on mahdollista. Toiminnanharjoittajan arvio mukaan tällaisten aseiden käyttäjistä noin ¼ käyttää äänenvaimentimia. Ehdotonta vaatimusta äänenvaimentimen käytölle ei ole katsottu tarpeelliseksi asettaa. Ympäristöministeriön julkaisun *"Paras käyttökelpoinen tekniikka – ampumaratojen*

ympäristövaikutusten hallinta” mukaan myös useimmat kilpailusäännöt kieltävät äänen-
vaimentimien käytön.

Ampumaradan meluselvitystä on päivitetty nyt valituksen alaisena olevan ympäristölu-
van hakemisen yhteydessä ja ympäristöluvassa on määrätty tarpeellisista toimenpiteistä
melun vähentämiseksi. Valvontaviranomaiselle ei ole tullut valituksia ampumaradan toi-
minnasta tai vaatimuksia radan melutilanteen selvittämisestä, vaan päinvastoin: saimme
lähinaapureista (matkaa radalle alle 400 m ja noin kilometri) rataa tukevia mielipiteitä.
Valituksessa esitetään, että ympäristölupaa ei tule myöntää tai toimintaa aloittaa, jos
melutasoissa ei päästä VNp 53/1997 ohjearvoihin. Todetaan, että kyseiset valtioneuvos-
ton päätöksen ohjearvot eivät ole oikeudellisesti sitovia eivätkä myöskään yksistään pe-
ruste ympäristöluvan myöntämättä jättämiselle.

Aiemmin tässä lausunnossa sekä ympäristöluvan lupamääräysten perusteluissa on esi-
tetty perusteet ohjearvoista poikkeamisille. Luvan myöntämisen edellytykset on arvioitu
ympäristöluvan myöntämisen yhteydessä. Toiminnanharjoittaja esitti lupahakemuk-
sessa, että hirvi-/luodikkoradan meluntorjuntatoimenpiteiden toteuttaminen olisi tehty vii-
meistään kahden vuoden päästä ympäristöluvan saatua lainvoiman. Ympäristöluvan
lupamääräyksessä 8 katosten parantamiselle annetaan aikaa 31.3.2025 asti, jotta toi-
minnanharjoittajalla on riittävästi aikaa muutostyön suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä
tarvittavan rahoituksen hankkimiseen. Valituksessa kuitenkin esitetään, että toiminta voi-
daan aloittaa vasta, kun kaikki haitallisten vaikutusten vähentämistoimenpiteet on koko-
naisuudessaan toteutettu. Tämä johtaa pahimmillaan siihen, että toiminta näivettyy ko-
konaan ja ammunta siirtyy 'maanomistajan luvalla' toteutettavaksi toiminnaksi useam-
paan paikkaan, jolloin mahdollisuudet valvoa toimintaa ovat olemattomat ja erilaiset riskit
nousevat.

Valituksessa esitetään, että toiminnanharjoittajalta tulee edellyttää melutason säännölli-
siä mittauksia. Ympäristöluvan lupamääräyksessä 9 on määrätty, että ympäristönsuoje-
luviranomainen voi tarvittaessa edellyttää melutason mittaamista. Todetaan, että melu-
mittauksia ei ole katsottu tarpeelliseksi tietyin määräajoin. Toisaalta annettu lupamää-
räys ei myöskään estä valvontaviranomaista edellyttämästä toiminnalta säännöllisiäkin
melumittauksia, jos se katsotaan tarpeelliseksi. Yksittäisen melumittauksen edustavuus
on suhteellisen vaatimaton ja pitkilläkin mittaussarjoilla voidaan saada suuria vaihtelu-
välejä. Lupamääräyksellä on kuitenkin vielä erikseen tuotu esille toiminnanharjoittajan
velvollisuutta tarvittaessa teettää melumittaukset. Melumittaukset on määrätty tehtä-
väksi tarpeen mukaan ympäristönsuojeluviranomaisen erillisestä kehotuksesta. Tällöin
tarvittavat melumittaukset voidaan määrittää tilanteen mukaan.

Ympäristönsuojeluviranomainen kävi tutustumassa rata-alueeseen 17.2.2023, jolloin
myös suoritimme 'kuuntelua' lähimmillä kahdella kohteella niin, ettei aseissa ollut äänen-
vaimentimia. Varsinaisia melumittauksia emme tehneet, koska kenelläkään osanotta-
jalla ei ollut pätevyyttä asiaan. Mukana oli nykyinen Kosken TI johtava ympäristönsuoje-
lutarkastaja, Kosken TI kunnan tekninen johtaja, osa valittajista ja toiminnanharjoittajien
edustajia. Kiinteistölle Mäntymäki (ulkona) haulikko ja hirvikivääri kuuluivat selvästi, ylit-
täen tiemelun (Kirkkotie) äänen, mutta pienoiskiväärin, pistoolin ja pienoishirven lau-
kausäänet hukkuivat, jos ei ollut aivan hiljaista. Vapaa-ajan kiinteistölle Kirkkopoluntie
63 selvästi kuului vain haulikko.

Valituksessa on viitattu terveydensuojeluviranomaisen lausuntoon 6.8.2021 ja to-
teamukseen, että terveydenhuoltoviranomainen esittää harkittavaksi läheisten talousve-
sikaivojen vedenlaadun tutkimista raskasmetallien osalta, vaikka vaikutukset pinta- ja
pohjavesiin on arvioitu vähäisiksi. Valittajat vaativat säännöllisiä pinta- ja pohjavesitutki-
muksia ampumarataa ympäröiviin ojiin sekä vedenlaadun jatkuvaa seurantaa lähimmän

naapurin kaivoon. Kosken TI ympäristöviranomaisella on valvottavanaan useampi ampumarata, joista yksi sijaitsee pohjavesialueella ja on ollut käytössä vuodesta 1974. Tältä radalta meillä on käytössä pinta- ja pohjavesi- (alueen oma kaivo) sekä maaperä- näytetuloksia vuodesta 2008, jolloin rata sai ympäristöluvan. Tänä aikana ei tuloksissa ole ollut suurempia muutoksia, vaan haitallisten aineiden määrät ovat pysyneet varsin tasaisena. Koska Kolkkien rata ei sijaitse pohjavesialueella ja on muutenkin varsin kiuvaalla ja kallioisella alueella, vesinäytteiden ottaminen säännöllisesti ei välttämättä edes onnistu ja kevään sulamisvedet tuovat vääristymää mittausravoihin. Toukokuun lopussa 2021 otetussa pintavesinäytteessä lyijyn määrä on vähän koholla: 16 µg/l (liukoinen pitoisuus), mutta jos huomioidaan sekoittumiskerroin 0,01*, niin suhteutettu arvo on 0,16 µg/l (sallittu 7,2 µg/l) ja muut mitatut haitta-aineet huomattavasti rajojen alapuolella (YM ohjeita 6/2014). Pinta- ja pohjavedet virtaavat eri suuntaan kuin missä naapurin lähin kaivo on. Ympäristölupahakemukseen on liitetty Ympäristöministeriön julkaisun ”*Paras käyttökelpoinen tekniikka – ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinta*” mukaan tehty haitta-aineiden hallinnan tarvearviointi, joka on määritelty kohtalaiseksi sekä pinta- ja pohjavesiriskiarvioinnit, jotka ovat määritelty pieniksi. Valittajien vaatiman laajuisen tutkimussuunnitelman teko on ylimitoitettu toimenpide tässä kohteessa. Ympäristöviranomaisen voi määrätä kokeita tehtäväksi tarpeen mukaa, kuten lupamääräyksessä 9 todetaan melun osalta.

**Kolkkien ampumaradan haulien leviämialueelta kohti vesistöä johtavalle ojalle on määritetty sekoittumiskerroin seuraavasti: Ojan valuma-alue on Suomen metsäkeskuksen valuma-alueen määrittäytökalun perusteella noin 442,17 hehtaaria. Ampumarata-alueen pinta-ala on haulien leviämialue huomioiden noin 6,36 hehtaaria. Sekoittumiskerroin on 6,36 ha / 442,17 ha ≈ 0,01.*

Valituksessa halutaan, että maaperä kunnostetaan vuoden 2024 loppuun mennessä. Erilaiset ympäristöolosuhteet, kuten mm. millainen maaperä on, sen vedenläpäisevyys ja pH sekä sademäärä, vaikuttavat merkittävästi luotien ja haulien rapautumiseen sekä haitta-aineiden kulkeutumiseen. Luotiaseradoilla kohonneita haitta-ainepitoisuuksia todetaan pääsääntöisesti vain rata-alueen pintakerroksessa, taustavalleissa ja taulujen edustoilla. Haulikkoammunnassa kohonneita haitta-ainepitoisuuksia on pääsääntöisesti rata-alueen pintakerroksessa, minne haulit laskeutuvat, mutta tulee kuitenkin huomioida myös maaleina käytettävien kiekkojen aiheuttama ympäristön roskaantuminen. Savikielikot koostuvat pääosin kalkista ja kivihiilitervasta, joka sisältää korkeita PAH-yhdistepitoisuuksia (massasta noin 0,2...2,5 % on PAH-yhdisteitä). Näiden liukoisuus on kuitenkin heikkoa, eli yhdisteet pysyvät pääosin sitoutuneena kiekkomateriaaliin. Oranssit kiekot maastossa eivät kuitenkaan ole sinne kuuluva asia, vaan niitä olisi hyvä kerätä pois säännöllisin väliajoin, kuten lupamääräyksessä 13 sanotaan. Happamuudeltaan neutraalissa ja kuivassa ympäristössä, rapautuminen on tyypillisesti hyvin hidasta. Luotien ja haulien pintaan muodostuu pääasiassa metallien oksideista ja hydroksideista koostuva sekundäärimineraalikerros, joka osaltaan hidastaa rapautumista ja metallien liukenemistä.

Valtioneuvoston selvitys eduskunnalle Suomen ampumaratojen tilanteesta VN/23649/2022 sanotaan myös, että *'lakisäätteisten riistanhoitoyhdistysten omistamia tai hallinnoimia ampumaratoja käyttää tyypillisesti niiden jäsenkuntaa - ja myös metsästäjäkuntaa - laajempi käyttäjäjoukko ammunnan harrastajia, reserviläisiä, poliiseja ja muita viranomaisia. Monilla ampumaroilla lyijyä on kertynyt alueelle vuosikymmeniä ennen nykyisen ympäristölupalainsäädännön voimaantuloa. Tämän aiempien sukupolvien kuormituksen puhdistuskustannusten säilyttäminen pelkästään nykyiselle toimijasukupolvelle ei olisi erityisesti maa- ja metsätalousministeriön arvion mukaan yhteiskunnallisesti oikeudenmukaista.'*

Toiminnan loppumisen kohdalla lupamääräykset 17 ja 18 antavat käskyn alueen tutkimisesta sekä kunnostuksesta mahdollisen pilaantumisen takia viitaten lisäksi silloin voimassa olevaan säädöstöön.

Vakuutta ei ampumaradoille ole toimialueellamme aikaisemmin asetettu, koska sitä ei ole katsottu tarpeelliseksi. Tämä kyseinen ampumarata-alue on sijainnut jo pitkään samassa paikassa, ja alue ei ole erityisen herkkä pilaantumiselle, koska lähellä ei ole pohjavesialuetta eikä muutakaan erityisen arvokasta luontokohdetta. Myös maaperä on selaista, ettei rapautumista tapahdu kovin nopeasti.

Valituksessa tuodaan esille, ettei Kyrön Seudun Reserviupseerit ry:lle kuulu oikeutta käyttää aluetta. Tässä he vetoavat vuokrasopimuksessa oleviin tahoihin. Vuokrasopimuksessa todetaan, että alue vuokrataan Pöytyän seudun riistanhoitoyhdistyksen käyttöön ja kohdassa 6. kerrotaan, että vuokra-alue on oikeus käyttää myös Pöytyän seudun reserviupseerikerhon ja Pöytyän seudun reserviupseerikerhon. Asiaa tutkittaessa huomattiin, että Pöytyän seudun reserviupseerikerho -nimistä yhdistystä ei ole koskaan ollut olemassa, mutta Kyrön Seudun Reserviupseerit ry on perustettu vuonna 1951 ja se on rekisteröity 26.8.1963. Pöytyän seudun reserviupseerikerho ry on rekisteröity 2.8.1963 ja se on muuttunut Pöytyän seudun reserviläiset ry:ksi 15.12.2005. Rekisteröinnit vuonna 1963 ovat siinä mielessä merkittävät, että silloin ampumarata perustettiin virallisesti nytkin kyseessä olevalle alueelle. Koko sen ajan, kun rataa on käytetty, yhtenä käyttäjänä on ollut Kyrön Seudun Reserviupseerit ry ja vuokrasopimukseen on tullut virhe, jota ei ole koskaan korjattu, koska asia on ollut 'yleisessä tiedossa'.

Valituksen mukaan ympäristönsuojelulautakunta ei ole ottanut muistutuksia huomioon, koska osa muistuttajista vasta suunnittelee vapaa-ajan asuntojen rakentamista. Valituksen mukaan kolmelle kiinteistölle ei voida rakentaa siten, että maasto suojaisi melulta. Todetaan, että valituksessakin kerrotun mukaan ampumaradan vuokrasopimus on tehty vuonna 1982 sekä uudelleen vuonna 1989 taas 50 vuodeksi. Kolmelle valituksen tehneelle henkilölle samasta kantatilasta lohkotut kiinteistöt on lahjoitettu näille kolmelle henkilölle vuonna 1988. Ensimmäisen vuokrasopimuksen ovat allekirjoittaneet kolmen valituksen tehneen henkilön vanhemmat, joista toinen on nyt myös valittajana. Toisen vuokrasopimuksen on tehnyt kolmen kiinteistön omistajan veli, joka on myös valittajana tässä kyseisessä valituksessa, mutta samanaikaisesti neuvottelee vuokrasopimuksesta toiminnanharjoittajan kanssa. Joten, kun kiinteistöjä on lohkottu, niin kiinteistön omistajilla ja ampumaradan vuokrasopimuksen allekirjoittaneilla on ampumaratatoiminta ollut tiedossa. Näiden kolmen kiinteistön omistajat toteavat valituksessaan, että rakentaminen ei ole vielä ollut ajankohtaista eikä suunnitelmiakaan rakentamisesta ole esitetty. Todetaan, että vaikka rakentamista ei ole vielä toteutettu tai tarkemmin suunniteltu, niin sekä lupakäsittelyssä että lupahakemuksessa (melumallinnus, melutorjuntarakenteet) muistutukset on otettu huomioon.

Todettakoon lisäksi, että valituksessa on esitetty valituksen laatijan edustavan valtakirjalla viittä muuta kiinteistön omistajaa ja yhtä kiinteistön asukasta, joita ei kuitenkaan ole yksilöity henkilötunnuksella tai syntymäajalla.

Ympäristönsuojelulautakunnan päätös:

Ympäristönsuojelulautakunta hyväksyi vastinelausunnon muutamin pienin muutoksin.

Ote pöytäkirjasta

Vaasan hallinto-oikeus

34 § Päätös maa-ainesuojeluvakuuden hyväksymisestä, [REDACTED] Koski TI**Asianosaiset**

1 kpl

Maa-ainesuojeluvakuun mukainen vakuus

Kosken TI kunnanhallitus on 29.4.2013 § 105 myöntänyt [REDACTED] maa-ainesten ottoluvan kiinteistölle [REDACTED]. Lupa on myönnetty 55 000 m³ kokonaissuorittomäärälle. Ottamissuunnitelman mukaan vuotuinen ottamismäärä on keskimäärin noin 5 500 k-m³. Lupa on myönnetty kymmeneksi vuodeksi, joten lupa oli voimassa 29.5.2023 asti. Kosken TI ympäristönsuojelulautakunta on 12.4.2023 § 15 myöntänyt [REDACTED] maa-ainesten ottoluvan kiinteistölle [REDACTED].

Maa-ainesuojeluvakuussa on edellytetty luvan haltija toimittamaan maa-ainesuojelulain 12 §:n mukainen vakuus lain 11 §:n nojalla lupapäätösten noudattamiseksi sekä maisemoinnin toteuttamiseksi annettujen määräysten toteutumisen varmistamiseksi. Vakuudella kateutaan muun muassa lupamääräysten mukainen ottamisalueen maisemointi ottamistoinnin jälkeen siinä tapauksessa, että luvan haltija ei suorita luvan mukaista jälkihoitovelvoitetta.

Maa-ainesuojelulain 12 §:n nojalla määrätyn vakuuden tulee valtioneuvoston asetuksen maa-ainesten ottamisesta (926/2005) 8 § 2 momentin mukaan olla voimassa siihen saakka kunnes kaikki luvan ja sen määräysten edellyttämien toimenpiteiden toteutus on lopputarkastuksessa hyväksytty.

Maa-ainesuojelulain 12 §:n mukaisen vakuuden 11 §:n nojalla määrättyjen toimenpiteiden suorittamiseksi hyväksyy maa-ainesuojelulain mukainen lupaviranomainen. Maa-ainesuojelulain (555/1981) 7 §:n ja 14 §:n mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena toimii kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Toiminnanharjoittajalla on toistaiseksi voimassa oleva vakuus kiinteistölle [REDACTED] määrältään 7000 €. Koska maa-ainesten vakuuden laskentatapa on muuttunut ja vakuuden suuruus määritetään ympäristönsuojelulautakunnan 27.6.2017 § 65 hyväksymän laskentamallin mukaan, niin vakuuden kokonaismääräksi muodostuu 13 600 €. Lisävakuutta tarvitaan siis 6 600 €. Toiminnanharjoittaja on toimittanut uuden vakuuden 14.6.2023 (dnro: 036-011/2023).

Liite 6. Yhteenvedo hyväksyttävästä vakuudesta

Valmistelija: johtava ympäristönsuojelutarkastaja Helinä Mäkelä

Johtavan ympäristönsuojelutarkastajan päätösesitys:

Ympäristönsuojelulautakunta päättää hyväksyä liitteen 6 mukaisen vakuuden.

Sovelletut oikeusohjeet

Maa-ainesuojelulaki (555/1981) 7, 11, 12 ja 14 §

Valtioneuvoston asetus maa-ainesten ottamisesta (926/2005) 8 §

Käsittelymaksu ja sen määräytyminen

Vakuuksien hyväksymisestä peritään voimassa olevan Kosken TI ympäristönsuojelulautakunnan maksutaksan mukainen 100 €:n maksu (Kosken TI kunnanvaltuusto 14.11.2016 53 §).

Ympäristönsuojelulautakunnan päätös:

Ympäristönsuojelulautakunta päätti päätösesityksen mukaisesti.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen voi hakea muutosta valittamalla Turun hallinto-oikeuteen. Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valitusosoitus on tämän päätöksen liitteenä.

Ote pöytäkirjasta

Asianosaiset

35 § Vakuuden palauttaminen, [REDACTED] Pöytyä

Asianosaiset

1 kpl

Maa-ainesluvan mukainen vakuus

Kosken TI ympäristönsuojelulautakunta on 6. 9.2017 § 94 myöntänyt [REDACTED] maa-aines- ja ympäristöluvan. Lupa on myönnetty 70 000 m³ kokonaisotolle ja lupa oli voimassa 12. 9.2022 asti. Koska vakuus on voimassa 12.9.2023 asti (lupamääräys 28), niin maisemoinnille myönnettiin lisääaikaa siihen asti.

Maa-ainesluvista on edellytetty luvan haltija toimittamaan maa-aineslain 12 §:n mukainen vakuus lain 11 §:n nojalla lupapäätösten noudattamiseksi sekä maisemoinnin toteuttamiseksi annettujen määräysten toteutumisen varmistamiseksi. Vakuudella kateetaan muun muassa lupamääräysten mukainen ottamisalueen maisemointi ottamistoinnin jälkeen siinä tapauksessa, että luvan haltija ei suorita luvan mukaista jälkihoitovelvoitetta.

Maa-aineslain 12 §:n nojalla määrätyn vakuuden tulee valtioneuvoston asetuksen maa-ainesten ottamisesta (926/2005) 8 § 2 momentin mukaan olla voimassa siihen saakka kunnes kaikki luvan ja sen määräysten edellyttämien toimenpiteiden toteutus on lopputarkastuksessa hyväksytty.

Maa-aineslain 12 §:n mukaisen vakuuden 11 §:n nojalla määrättyjen toimenpiteiden suorittamiseksi hyväksyy maa-aineslain mukainen lupaviranomainen. Maa-aineslain (555/1981) 7 §:n ja 14 §:n mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena toimii kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Toiminnanharjoittajalla on 12.9.2023 asti voimassa oleva vakuus kiinteistölle [REDACTED] määrältään 24 150 €.

Liite 7. Yhteenvedo palautettavasta vakuudesta

Valmistelija: johtava ympäristönsuojelutarkastaja Helinä Mäkelä

Johtavan ympäristönsuojelutarkastajan päätösesitys:

Ympäristönsuojelulautakunta päättää palauttaa liitteen 7 mukaisen vakuuden kokonaan.

Sovelletut oikeusohjeet

Maa-aineslaki (555/1981) 7, 11, 12 ja 14 §

Valtioneuvoston asetus maa-ainesten ottamisesta (926/2005) 8 §

Käsittelymaksu ja sen määräytyminen

Vakuuksien hyväksymisestä peritään voimassa olevan Kosken TI ympäristönsuojelulautakunnan maksutaksan mukainen 100 €:n maksu (Kosken TI kunnanvaltuusto 14.11.2016 53 §).

Ympäristönsuojelulautakunnan päätös:

Ympäristönsuojelulautakunta päätti päätösesityksen mukaisesti.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen voi hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen. Valitus-aika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valitusosoitus on tämän päätöksen liitteenä.

Ote pöytäkirjasta

Asianosaiset

36 § Ilmoitusasiat

Ilmoitusasiat ovat pöytäkirjan liitteenä.

Liite 8. Ilmoitusasiat

Johtavan ympäristönsuojelutarkastajan päätösesitys:

Ympäristönsuojelulautakunta päättää merkitä oheisen liitteen mukaiset ilmoitukset tietoonsa saatetuksi.

Ympäristönsuojelulautakunnan päätös:

Ympäristönsuojelulautakunta päätti päätösesityksen mukaisesti.

37 § Muut asiat

- Seuraava ympäristönsuojelulautakunnan kokous pidetään ke 11.10.2023 klo 18.
- Ympäristönsuojelun kesäharjoittelija Ida-Liisa Lepistö lopettaa työt 25.8.2023
- Ympäristönsuojelutarkastaja Jonna Hostikka palaa töihin Koskelle 4.9.2023.
- Ympäristönsuojelusihteerin nimike vaihtui johtavaksi ympäristönsuojelutarkastajaksi 3.8.2023, kun kunnanvaltuuston päätös 19.6.2023 § 19 tuli lainvoimaiseksi.

Johtavan ympäristönsuojelutarkastajan päätösesitys:

Ympäristönsuojelulautakunta keskustelee edellä mainituista asioista ja merkitsee ne tietoonsa saatetuiksi.

Ympäristönsuojelulautakunnan päätös:

Ympäristönsuojelulautakunta päätti päätösesityksen mukaisesti.

Oikaisuvaatimus ja valitusosoitus

Muutoksenhakukiellot

Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 134 §:n mukaista oikaisuvaatimusta eikä 135 §:n mukaista kunnallisvalitusta, eikä lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa mukaista valitusta hallintopäätöksestä, koska päätös koskee vain valmistelua ja täytäntöönpanoa (kuntalaki 136 § ja laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 6 §):

§§ 36–37

Oikaisuvaatimusohjeet

Koska päätöksestä voidaan tehdä kuntalain 134 §:n mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla:

§§ 27–30

Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja se on tekijän allekirjoitettava. Viranomaiselle jolle oikaisuvaatimus tehdään, osoite ja postiosoite:

Kosken TI ympäristönsuojelulautakunta
Käyntiosoite Härkätie 5, 31500 Koski TI
Postiosoite Härkätie 5, 31500 Koski TI
Sähköposti ymparisto@koski.fi

§§ 27–30

Aika Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksaannista.

Valitusosoitus

Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksin myös asianosainen sekä kunnan jäsen.

Seuraaviin päätöksiin voi hakea muutosta **Turun hallinto-oikeudelta**.

§§ 34

Turun hallinto-oikeus

Käyntiosoite Sairashuoneenkatu 2–4
Postiosoite PL 32, 20101 TURKU
Sähköposti turku.hao@oikeus.fi
Vaihde 029 56 42400
Faksi 029 56 42414
Sähköinen <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>
asiointipalvelu

Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä päätöksen antopäivästä.

Seuraaviin päätöksiin voi hakea muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**.

§§ 31-32, 35

Vaasan hallinto-oikeus

Käyntiosoite Korsholmanpuistikko 43, 65101 Vaasa
Postiosoite PL 204, 65101 VAASA
Sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi
Vaihde 029 56 42611
Faksi 029 56 42760
Sähköinen <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>
asiointipalvelu

Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä päätöksen antopäivästä.

Valituskirjassa on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- valittajan nimi, kotikunta, postiosoite, puhelinnumero, mahdollinen sähköpostiosoite
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja millä perusteella
- valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (faksilla tai sähköpostilla)

Valituskirjaan on liitettävä

- vedottavat asiakirjat, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- mahd. asiamiehen valtakirja tai toimittaessa sähköisesti selvitys asiamiehen toimivalta

Valituskirjelmä voidaan lähettää postitse, faksina tai sähköpostilla tai lähetin välityksellä. Lisäksi valitus voidaan tehdä sähköisessä asiointijärjestelmässä. Valituskirjelmän on oltava perillä määrääjän viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä, myös sähköisesti toimitettaessa.

Asian käsittelystä peritään hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksua, ellei toisin määrätä.